

Spelfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 16 motionsyrkanden om spelfrågor från allmänna motionstiden 2011.

Förslagen gäller en reglerad spelmarknad, främjandeförbudet, automatspelslagen, spelberoende, spelverksamhet och serveringstillstånd, glesbygdsföretags möjlighet att erbjuda spel via Svenska Spel och ATG samt kommunala lotterier.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

I betänkandet finns tre reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Reglerad spelmarknad	6
Främjandeförbudet	8
Avskaffande av automatspelslagen	10
Översyn av automatspelslagen	11
Spelberoende	12
Spelverksamhet och serveringstillstånd	14
Svenska Spel och ATG i glesbygd	15
Kommunala lotterier	16
Reservationer	18
1. Reglerad spelmarknad, punkt 1 (S)	18
2. Reglerad spelmarknad, punkt 1 (SD)	19
3. Reglerad spelmarknad, punkt 1 (V)	20
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Reglerad spelmarknad

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Kr277 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M)
yrkandena 1 och 2,

2011/12:Kr285 av Torbjörn Björlund m.fl. (V) yrkande 6 och

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkandena 35–38 och 40.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

2. Främjandeförbudet

Riksdagen avslår motion

2011/12:Kr273 av Carl-Oskar Bohlin och Gunnar Axén (båda M).

3. Avskaffande av automatspelslagen

Riksdagen avslår motion

2011/12:Kr276 av Gunnar Axén och Betty Malmberg (båda M).

4. Översyn av automatspelslagen

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Kr268 av Magdalena Andersson (M) och

2011/12:Kr315 av Krister Hammarbergh (M).

5. Spelberoende

Riksdagen avslår motion

2011/12:Kr211 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S).

6. Spelverksamhet och serveringstillstånd

Riksdagen avslår motion

2011/12:Kr279 av Jan R Andersson och Lars Hjalmered (båda M).

7. Svenska Spel och ATG i glesbygd

Riksdagen avslår motion

2011/12:N249 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M)
yrkande 3.

8. Kommunala lotterier

Riksdagen avslår motion

2011/12:Kr302 av Jan Ericson (M).

Stockholm den 29 mars 2012

På kulturutskottets vägnar

Gunilla Carlsson i Hisings Backa

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S), Christer Nylander (FP), Cecilia Magnusson (M), Anne Marie Brodén (M), Peter Johnsson (S), Göran Montan (M), Kerstin Engle (S), Gustaf Hoffstedt (M), Per Svedberg (S), Per Lodenius (C), Isak From (S), Peder Wachtmeister (M), Tina Ehn (MP), Lars-Axel Nordell (KD), Agneta Gille (S), Josef Fransson (SD) och Torbjörn Björlund (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet gjorde den 22 mars 2012 ett studiebesök hos AB Svenska Spel på Casino Cosmopol, Stockholm.

Utskottets överväganden

Reglerad spelmarknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag rörande en omreglering på spelområdet med hänvisning till att regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på området.

Jämför reservationerna 1 (S), 2 (SD) och 3 (V).

Motionerna

Berit Högman m.fl. (S) anser i *motion Kr297* att regeringen bör göra en översyn av den svenska spelpolitiken. Motionärerna framhåller att ett antal internetspel bör öppnas för fler aktörer med licenser och att alla aktörer bör få licens om de följer uppställda villkor (yrkande 35). Enligt motionärerna bör Svenska Spel bli en aktör bland andra och eventuellt delas upp i två bolag, ett konkurrensutsatt med samma villkor som andra licensinnehavare och ett för spel där bolaget har fortsatt monopol, t.ex. fysiska kasinon (yrkande 36). I samma motion yrkande 37 anför motionärerna att vadhållning på hästar även fortsättningsvis bör förbehållas ATG, då denna konstruktion har en bred uppslutning och gynnar såväl hästnäringen som staten. Motionärerna anser vidare att tillstånd, tillsyn och insatser kring spelproblem bör samordnas i en myndighet, och att de tillstånd som för närvarande beslutas av regeringen ska lämnas av denna myndighet (yrkande 38). Motionärerna anser vidare att hela spelautomatsfrågan bör ses över i ett brett perspektiv. Bland annat bör man ta upp frågan om spelformen bör tillåtas och hur samhället effektivare kan bekämpa de illegala automaterna. Motionärerna påpekar att de legala spelautomaterna innebär en betydande inkomstkälla för staten och för de krogar som har dem utplacerade, samtidigt som spelautomaterna är den spelform som skapar mest problem (yrkande 40).

Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) anser i *motion Kr277* att det behövs konkurrens på den svenska spelmarknaden och att en ramlagstiftning i kombination med tillståndskrav skulle vara en bra modell (yrkande 1). Enligt motionärerna skulle det med denna modell inte finnas något behov av ett statligt spelbolag (yrkande 2).

Torbjörn Björlund m.fl. (V) framhåller i *motion Kr285* att dagens system med ett statligt allmännyttigt spelmonopol bör värnas för idrottsrörelsens skull. Om man skulle tillåta privata bolag på spelmarknaden, skulle enligt motionärerna det ideella föreningslivet försvagas och problemen kring spelberoende växa (yrkande 6).

Bakgrund

Frågan om en reglerad spelmarknad har behandlats i Spelutredningens slutbetänkande En framtida spelreglering (SOU 2008:124). Spelutredningens utgångspunkt för en framtida spelreglering är att Sverige alltså ska ha en nationell reglering av spel. Denna reglering bör vara en förbudslagstiftning som bygger på principen att alla lotterier i Sverige kräver tillstånd och att alla tillstånd står under offentlig kontroll. Regleringen syftar till att upprätthålla svensk spelpolitik, som har till mål att motverka spelberoende och kriminalitet. Spelregleringen ska enligt förslaget fortfarande bygga på ensamrätter för spel.

Utredningen konstaterar bl.a. att den nu gällande spelregleringen är i överensstämmelse med EU-rätten. Detta får till följd att även en reglering byggd på ensamrätter är förenlig med EU-rätten. Spelutredningen bedömer att de mest problematiska spelen är spel på värdeautomater, kasinospel och interaktiva internetspel (bl.a. internetpoker och internetbingo). Dessa spel föreslås därför vara förbehållna det statsägda bolaget Svenska Spel.

Spelutredningen föreslår två alternativ för en framtida spelreglering. Det *första alternativet* innebär att den nuvarande spelregleringen behålls men stramas upp med syfte att motverka spelberoende och brott. För att möta problemet med okontrollerat spelande på utländska webbsidor föreslår utredningen som ett *andra alternativ* att man öppnar viss tillståndsgivning för nya aktörer. Tillstånden föreslås omfatta vadhållning (oddsspel och tipsspel) med undantag för vadhållning i samband med hästtävlingar. Förslaget innebär att Aktiebolaget Svenska Spel inte längre bör bedriva sådan vadhållning som öppnats för nya aktörer. Utredningen föreslår dock att Aktiebolaget Trav och Galopp (ATG) ska ha kvar sin ensamrätt att bedriva vadhållning på hästar. Eftersom förslaget inte medför några rättsliga krav på att förändra det statliga ägandet inom spelområdet har det inte varit aktuellt att bedöma förutsättningarna för att sälja vissa delar av Svenska Spel.

Båda alternativen innefattar ett förslag till en ny ramlag för lotterier och spel med en klar ansvarsfördelning mellan riksdag, regering och tillsynsmyndighet. Lotteriinspektionen föreslås ändra namn till Spelmarknadsinspektionen och ha till uppgift att vara tillsyns- och tillståndsmyndighet för allt tillståndspliktigt lotteri. Detta innebär att regeringens och kommunernas roll som tillståndsmyndigheter samt länsstyrelsernas roll som tillstånds- och tillsynsmyndigheter föreslås upphöra.

Riksrevisionen inledde våren 2011 en granskning av statens roll på spelmarknaden. Det övergripande syftet är att granska regeringens anpassning av nuvarande spelreglering och organisering av det statliga åtagandet så att riksdagens mål om en sund och säker spelmarknad kan uppfyllas på ett effektivt sätt. Vidare ska det granskas hur regeringen styr och följer upp Svenska Spels verksamhet och hur Svenska Spel verkar för en sund och

säker spelmarknad. Resultatet av granskningen avser Riksrevisionen att presentera i en rapport i maj 2012. Regeringen kommer att få yttra sig över rapporten i en skrivelse till riksdagen.

När det gäller motionsyrkandet om spelautomater kan det nämnas att Lotteriinspektionen har getts i uppdrag att göra en översyn av automatspelslagen och att Svenska Spel på eget initiativ har påbörjat en analys av hur värdeautomatspel lämpligast bör anordnas för att förebygga och minimera riskerna för problem i samband med spelformen (se nedan under avsnitten om automatspelslagen samt spelverksamhet och serveringstillstånd).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det förs en levande och konstruktiv diskussion om behovet av en omreglering av spelmarknaden. Bland annat diskuteras såsom i motionerna ett licensförfarande som alternativ till dagens reglering. Spelutredningen lämnade sitt slutbetänkande i december 2008. Regeringen konstaterar i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1 utg.omr. 17) att betänkandet har remitterats, att utredningens förslag nu bereds i Regeringskansliet och att regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i syfte att få till stånd ett väl fungerande regelverk på området.

Utskottet välkomnar beskedet om att regeringen avser att återkomma till riksdagen i ärendet och ser dessutom fram emot den beredning som följer på Riksrevisionens kommande rapport om statens roll på spelmarknaden.

Motionerna Kr277 (M) yrkandena 1 och 2, Kr285 (V) yrkande 6 samt Kr297 (S) yrkandena 35–38 och yrkande 40 avstyrks.

Främjandeförbudet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag rörande främjandeförbudet med hänvisning till att Spelutredningens förslag bereds av Regeringskansliet och att beredningsarbetet bör avvaktas.

Motionen

Carl-Oskar Bohlin och Gunnar Axén (båda M) anser i *motion Kr273* att en översyn bör göras av främjandeförbudet i 38 § och 54 § andra stycket lotterilagen (1994:1000). Enligt motionärerna står bestämmelserna i strid med det EU-rättsliga diskrimineringsförbudet och har således spelat ut sin roll.

Bakgrund

I 38 § lotterilagen (1994:1000) anges att det inte är tillåtet att i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte främja deltagande i ett utom landet anordnat lotteri. I 54 § andra stycket anges att den som olovligen i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte uppsåtligen främjar deltagande i ett utom landet anordnat lotteri, om främjandet särskilt avser deltagande från Sverige, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Hovrätten har den 22 juni 2011 meddelat en dom mot de två före detta chefredaktörerna och ansvariga utgivarna på Expressen och Aftonbladet. De hade åtalats för brott mot lotterilagen för att de hade främjat deltagande i lotterier som hade anordnats utomlands genom att låta föra in spelannonser i Expressen och Aftonbladet. De båda dömdes av tingsrätten till dagsböter och överklagade domarna till hovrätten. Hovrätten lät hämta in ett s.k. förhandsavgörande från EU-domstolen. I förhandsavgörandet anförde EU-domstolen bl.a. att EU-rätten utgör hinder för lagstiftning som innebär att den som främjar spel och vadslagning som anordnas i en annan medlemsstat kan bli föremål för strängare påföljder än den som främjar otillåtna spel som anordnas i landet. Straffbestämmelsen i lotterilagen tar efter en lagändring endast sikte på den som främjar deltagande i spel som anordnas utomlands och inte längre på den som främjar deltagande i otillåtna spel som anordnas i Sverige. Detta innebär att den som främjar sådana spel som anordnas utomlands drabbas av strängare påföljder än den som främjar spel som anordnas i Sverige. Enligt hovrätten medför detta att den nuvarande lydelsen av straffbestämmelsen i den svenska lotterilagen strider mot EU-rättens diskrimineringsförbud. Straffbestämmelsen kan av den anledningen inte tillämpas i målet. Hovrätten upphävde därför tingsrättens domar och ogillade åtalen mot de före detta chefredaktörerna. Hovrättens dom är överklagad av Riksåklagaren. Högsta domstolen har beviljat prövningstillstånd.

Som ovan angetts har frågan om en reglerad spelmarknad behandlats i Spelutredningens slutbetänkande En framtida spelreglering (SOU 2008:124). När det gäller främjandeförbudet anser utredningen att det även fortsättningsvis kommer att finnas ett starkt behov av ett sådant förbud, men föreslår en viss förändring. Bland annat föreslås att den till främjandeförbudet knutna straffbestämmelsen, som i dag återfinns i 54 § andra stycket lotterilagen, utvidgas till att avse alla överträdelse av främjandeförbudet, oavsett om det är ett svenskt eller utländskt lotteri.

Utskottets ställningstagande

Spelutredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet anser att beredningsarbetet bör avvaktas och avstyrker motion Kr273 (M).

Avskaffande av automatspelslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag rörande avskaffande av automatspelslagen med hänvisning till att Lotteriinspektionen har getts i uppdrag att göra en översyn av lagen.

Motionen

Gunnar Axén och Betty Malmberg (båda M) anser i *motion Kr276* att lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel bör avskaffas. Motionärerna påpekar att Regeringsrätten i en dom från september 2007 har slagit fast att spelverksamhet i internetkaféer faller in under bestämmelserna i automatspelslagen och därmed är tillståndspliktig. Tillståndsplikten leder enligt motionärerna till bl.a. ökad byråkrati och högre kostnader, vilket drabbar framför allt barn i familjer med dålig ekonomi.

Bakgrund

Lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel (automatspelslagen) tillämpas på sådana spel på mekaniska eller elektroniska spelautomater som anordnas för allmänheten eller som i annat fall anordnas i förvärvssyfte och som inte ger vinst eller endast ger vinst i form av frispel på automaten. Lagen tillämpas också på uppställning av automater av detta slag i lokaler eller på platser som allmänheten har tillträde till. Till de typer av automater som regleras i automatspelslagen hör flipperspel, skjutare, målspel, tv-spel och liknande spel (prop. 1981/82:203 s. 20).

I den dom som nämns i motionen har Regeringsrätten kommit fram till att spelverksamheten i s.k. internetkaféer normalt ska bedömas enligt automatspelslagen (mål nr 3975-06). Lotteriinspektionen har i en redovisning till Finansdepartementet den 11 mars 2008, med anledning av domen, gjort bedömningen att Lotteriinspektionen därmed blir tillstånds- och tillsynsmyndighet för denna verksamhet, men samtidigt gjort bedömningen att det är osäkert om avgifter kan tas ut för denna typ av spelverksamhet. Uttryckligt stöd för att ta ut avgifter för tillståndsansökningar saknas enligt Lotteriinspektionen. För att avgifter ska kunna tas ut måste enligt Lotteriinspektionen automatspelsförordningen ändras.

Lotteriinspektionen har i regleringsbrevet för 2012 getts i uppdrag att göra en översyn av automatspelslagen och utreda ett eventuellt behov av författningsändringar till följd av den tekniska utvecklingen och därmed sammanhängande gränsdragningsproblem vad gäller lagens tillämplighet. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 1 september 2012.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens uppdrag till Lotteriinspektionen att göra en översyn av automatspelslagen och anser att det med hänsyn till översynen inte finns skäl att tillmötesgå motionärernas yrkande. Motion Kr276 (M) avstyrks.

Översyn av automatspelslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag rörande en översyn av automatspelslagen med hänvisning till att Lotteriinspektionen har getts i uppdrag att göra en sådan.

Motionerna

Magdalena Andersson (M) anser i *motion Kr268* att det bör göras en översyn av automatspelslagen. Motionären menar att det finns en rad problem med den nuvarande lagen. Ett problem är att priser inom vissa skicklighetspel såsom flipper, datorspel i nätverk och bordshockey är förbjudna. Detta förbud ledde enligt motionären till att det blev svårt att genomföra bl.a. flipper-VM i Sverige. Ett annat problem som lyfts fram är att nätverkstävlingar i dag är tillståndspliktiga, men att sådana tillstånd av lagtekniska skäl, enligt motionären, inte kan utfärdas av Lotteriinspektionen.

Liknande synpunkter förs fram i *motion Kr315* av Krister Hammarbergh (M). Motionären anser vidare att man bör överväga att förändra regelverket i automatspelslagen mot bakgrund av att de sociala skäl som låg till grund för lagen inte är aktuella i dag och att utbudet för olika typer av spel har förändrats radikalt sedan lagen tillkom.

Bakgrund

Lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel (automatspelslagen) tillämpas på sådant spel på spelautomater som anordnas för allmänheten eller som i annat fall anordnas i förvärvssyfte och som inte ger vinst eller endast ger vinst i form av frispel på automaten. Spelautomaterna kräver tillstånd, och frågor om tillstånd prövas av Lotteriinspektionen. Lagen tillämpas på "förströelsespel" som t.ex. flipperspel.

Lotterilagen (1994:1000) tillämpas på lotterier som anordnas för allmänheten där en eller flera deltagare kan få en vinst till ett högre värde än vad var och en av de övriga deltagarna kan få. Automatspel är att anse som lotteri. För att lotterilagen ska vara tillämplig på ett automatspel krävs att det finns en viss grad av slump i det enskilda fallet. Automatspel som faller in under lagen kräver tillstånd.

Motionärerna tar upp flipper-VM som exempel i motionerna. Flipperspel (som inte ger vinst eller endast vinst i form av frispel) faller in under automatspelslagen och kräver tillstånd enligt den lagen. När flipper-VM skulle anordnas med vinster blev automatspelslagen inte tillämplig. Lotterilagen skulle kunna ha varit tillämplig, men tillstånd till spelautomater enligt lotterilagen är enligt 27 § förbehållet spelföretag som ägs av staten (Svenska Spel). Tillstånd till flipper-VM kunde därför inte ges. Arrangörerna till flipper-VM valde, enligt inhämtad uppgift från Lotteriinspektionen, att ta bort vinsterna och fick då tillstånd enligt automatspelslagen att anordna VM.

Lotteriinspektionen har i regleringsbrev för 2012 getts i uppdrag att göra en översyn av automatspelslagen och utreda ett eventuellt behov av författningsändringar till följd av den tekniska utvecklingen och därmed sammanhängande gränsdragningsproblem vad gäller lagens tillämplighet. Redovisningen kan innefatta författningsförslag. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 1 september 2012.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att Lotteriinspektionens pågående översyn av automatspelslagen inte bör föregripas och avstyrker motionerna Kr268 (M) och Kr315 (M).

Spelberoende

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om spelberoende med hänvisning till att regeringens beredning av Spelutredningens betänkande bör avvaktas.

Motionen

Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S) anser i *motion Kr211* att spelbolagen och andra spelarrangörer som tar in stora pengar på spel borde vara med och finansiera den behandling som spelberoende behöver. Problemen med utländska spelbolag borde enligt motionärerna kunna lösas genom gemensamma regler inom EU.

Bakgrund

Enligt regleringsbrevet för Statens folkhälsoinstitut (FHI) för budgetåret 2012 anslås drygt 22,8 miljoner kronor för insatser för att förebygga spelberoende. Av dessa medel ska 3 miljoner kronor betalas ut för stöd till och behandling av spelberoende. Dessa sistnämnda medel går till öppenvårdsbehandling för spelberoende vuxna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

I Stockholm bedriver Forum (Forskningscentrum för psykosocial hälsa) på uppdrag av FHI en stömlinje för spelare och anhöriga som finansieras av FHI med 5 miljoner kronor per år.

Sju kommuner har för 2011–2012 fått medel från FHI på sammanlagt 2,7 miljoner kronor för att stimulera utveckling av stöd till och behandling av spelberoende. Medlen har lämnats till kommuner som är intresserade av att starta eller vidareutveckla stöd- eller behandlingsverksamhet inom öppenvården. Ett kriterium för att få medlen var att kommunerna skulle hitta en långsiktig lösning för att hantera behandlingsverksamhet för spelberoende med annan missbruksbehandling.

FHI lämnade i oktober 2010 rapporten Internetbaserat självhjälsprogram för spelberoende – Slutrapport. Av rapporten framgår att utvecklingsarbetet har inneburit att en självhjälsmanual har anpassats till användning via internet och att en webbplats har byggts för användarna. Personligt stöd till användarna har erbjudits via e-post och/eller telefon av KBT-utbildade terapeuter. Fram till september 2009 hade 800 personer genomgått självhjälsprogrammet med goda behandlingsresultat. Denna verksamhet har upphört, men enligt FHI planerar myndigheten för 2012 att utveckla ett nytt internetbaserat självhjälsprogram.

I Spelutredningens slutbetänkande En framtida spelreglering (SOU 2008:124) konstaterade utredningen att frågan om finansiering av åtgärder mot spelberoende genom avgifter på spel har varit uppe i den tidigare Lotteriutredningen (SOU 2006:11 Spel i en föränderlig värld), som inte ansåg att denna modell med avgifter var att föredra. Bland annat framhölls i Lotteriutredningen följande:

Det kan tyckas rimligt att den som bedriver en verksamhet som leder till sociala och ekonomiska skadeverkningar också får bära kostnaderna för dessa verkningar. En ordning där en viss andel av spelanordnarnas intäkter avsätts till åtgärder mot spelproblem skulle innebära ett kontinuerligt flöde av medel till nämnda åtgärder. Å andra sidan kan det vara mindre lämpligt att göra sådana resurser beroende av en verksamhet vars intäkter varierar över tiden. Det är staten som har det huvudsakliga ansvaret för att se till att de resurser som vid varje tidpunkt krävs för att motverka och minska skadeeffekter av spelandet anslås. Den svenska budgetprocessen bygger bl.a. på principen att statens medel ska användas för de ändamål som har högst prioritet. Utifrån politiska överväganden fördelas i budgetprocessen anslag till t.ex. Statens folkhälsoinstitut i konkurrens med andra utgifter på statsbudgeten. Även om avsevärda belopp tillförs statsbudgeten från spelverksamheten, framför allt från Svenska Spels överskott och genom beskattning av ATG, bör inte en andel av dessa medel automatiskt anslås för åtgärder mot spelproblem. Istället bör det vara politiska överväganden som

vid varje tidpunkt avgör hur statens medel bäst ska användas utifrån gällande behov. Utredningen ser inga motiv till att här frångå den rådande principen att anslag till olika ändamål finansieras över statsbudgeten.

Om man ändå menar att spelverksamheten ska bidra direkt till åtgärder mot spelproblem krävs det först och främst att samtliga spelanordnare beskattas, även de som inte beskattas i dag. Därefter ska skatten specialdestineras till åtgärder mot spelproblem. Utredningen noterar att det varken på alkohol- eller tobaksområdet för närvarande finns någon motsvarande ordning, vilket är i överensstämmelse med principen att skatter inte ska specialdestineras. Sammanfattningsvis har utredningen inte funnit några skäl som talar för att just på spelområdet förorda en sådan modell och lämnar därför inte något förslag på en annan ordning än den nuvarande.

Spelutredningen delade Lotteriutredningens bedömning.

Utskottets ställningstagande

Spelutredningens betänkande har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet. Utskottet anser att beredningsarbetet bör avvaktas och avstyrker motion Kr211 (S).

Spelverksamhet och serveringstillstånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om spelverksamhet och serveringstillstånd med hänvisning till att regeringens kommande ställningstagande med anledning av Spelutredningens betänkande och Svenska Spels analys inte bör föregripas.

Motionen

I *motion Kr279* tar motionärerna Jan R Andersson och Lars Hjalmered (båda M) upp kopplingen mellan alkoholservering och spelverksamhet. Motionärerna konstaterar att en näringsidkare i dag måste inneha rätt att servera alkohol för att kunna bedriva verksamhet med penningvinster i automatspel. Genom att inte tillåta att sådan verksamhet får ske utanför krogmiljön har regleringen bidragit till att skapa en illegal marknad för automatspel över hela landet. Det är enligt motionärerna inte godtagbart med en reglering som förhindrar butiksägare att erbjuda sådana automatspel på grund av att de inte får servera alkohol.

Utskottets ställningstagande

Enligt 27 § lotterilagen (1994:1000) får tillstånd att anordna spel på värdeautomater bara ges till spelföretag som ägs av staten (dvs. Svenska Spel). Enligt samma lagrum får sådant spel på värdeautomater anordnas i samband med hotell- och restaurangverksamhet, om det för rörelsen finns tillstånd enligt alkohollagen (2010:1622).

Spelutredningen föreslår inte några förändringar i fråga om de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att tillstånd ska ges till de nu aktuella automatspelen.

Svenska Spel har i början av 2012 på eget initiativ påbörjat en analys av hur värdeautomatspel lämpligast bör anordnas för att förebygga och minimera riskerna för problem i samband med spelformen. Med stöd av tillgänglig forskning, intressentdialog och omvärldsanalys utreds vilken betydelse spelets utformning, olika spelansvarsverktyg, spelmiljö etc. har för de med spelformen förknippade problemen.

Utskottet anser inte att det finns skäl att föregripa Svenska Spels analys och regeringens kommande ställningstagande med anledning av Spelutredningens betänkande. Motion Kr279 (M) avstyrks.

Svenska Spel och ATG i glesbygd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att underlätta för glesbygdsföretag att erbjuda spel via Svenska Spel och ATG. Utskottet påminner om att Svenska Spel och ATG gör stora ansträngningar för att bibehålla ett så spritt ombudskap som möjligt.

Motionen

Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M) påpekar i *motion N249* att många landsbygdshandlare upplever att det är svårt eller omöjligt att bli spelombud, trots att de kostnader som t.ex. Svenska Spel har för sin utrustning borde täckas av de avgifter som bolaget får in för bl.a. maskinhyra (yrkande 3).

Bakgrund

I sin proposition Sammanslagning av Svenska Penninglotteriet AB och AB Tiptjänst, m.m. (prop. 1995/96:169) angav regeringen som utgångspunkt för sitt förslag att man bör eftersträva en väl utbyggd service i såväl storstad som glesbygd. Finansutskottet instämde i uttalandet (bet. 1995/96:FiU14), och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 1995/96:248).

Enligt inhämtad uppgift från Svenska Spel syftar bolagets arbete med tillsättning och avveckling av ombud till att tillgodose företagets krav på lönsamhet, god tillgänglighet och god geografisk spridning. Varje nyetablering av ombud ska ge Svenska Spel en total merintäkt. En affärsmässig bedömning ligger till grund för tillsättningen av ett nytt ombud. Det är därför inte möjligt för Svenska Spel att ha ett obegränsat antal ombud. Svenska Spel gör också enligt bolaget stora ansträngningar för att bibehålla ett så spritt ombudskap som möjligt liksom för att val av ombud ska ske på ett icke diskriminerande sätt. Beträffande spelombud i glesbygd görs särskilda överväganden som i vissa fall innebär att ombuden kan fortsätta sitt ombudskap trots att detta för Svenska Spel inte är företagsekonomiskt motiverat.

För Aktiebolaget Trav och Galopp (ATG) finns, i en bilaga till ett regeringsbeslut den 30 juni 2011, ett avtal mellan å ena sidan staten och å andra sidan Svensk Transport och Svensk Galopp, där det anges att ATG ska eftersträva en väl utbyggd service i såväl storstad som glesbygd.

ATG har enligt inhämtad uppgift motsvarande kriterier som Svenska Spel när det gäller ombudspolicy och lägre ställda krav på spelombud i glesbygd.

Utskottets ställningstagande

Svenska Spel och ATG är självständiga juridiska personer och sköter sina verksamheter självständigt. Utskottet anser inte att det finns någon anledning att vidta några åtgärder med anledning av motion N249 yrkande 3, varför den avstyrks.

Kommunala lotterier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om kommunala lotterier.

Motionen

Jan Ericson (M) anser i *motion Kr302* att man bör överväga att tillåta kommuner att få anordna egna kommunala lotterier för specifika ändamål.

Utskottets ställningstagande

Enligt 15 § lotterilagen (1994:1000) får tillstånd att anordna lotteri ges till en svensk juridisk person som är en ideell förening som har till huvudsakligt syfte att främja ett allmännyttigt ändamål inom landet och som bedri-

ver verksamhet som huvudsakligen tillgodoser ett sådant ändamål. Tillstånd får också ges till en annan juridisk person än en ideell förening om det finns särskilda skäl för det.

Kommuner kan enligt lotterilagen inte få lotteritillstånd. Enligt inhämtad uppgift från Finansdepartementet har ingen kommun i sitt remissyttrande på Spelutredningens betänkande antytt att den vill anordna ett kommunalt lotteri.

Utskottet finner inte några skäl att tillgodose motionärens yrkande och avstyrker motion Kr302 (M).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Reglerad spelmarknad, punkt 1 (S)**

av Gunilla Carlsson i Hisings Backa (S), Peter Johnsson (S), Kerstin Engle (S), Per Svedberg (S), Isak From (S) och Agneta Gille (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkandena 35–38 och 40 samt avslår motionerna

2011/12:Kr277 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) yrkandena 1 och 2 samt

2011/12:Kr285 av Torbjörn Björlund m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi tror att det är nödvändigt att omreglera spelmarknaden och anser att Sverige måste få en modern spelpolitik. Vi vill att regeringen gör en översyn av den svenska spelpolitiken.

Vi anser att ett antal internetspel bör öppnas för licenser och därmed omfattas av svensk tillsyn och krav på spelansvar. Licensföretagen bör betala skatt på sina vinster i Sverige. Icke-licensierade aktörer ska inte få tillträde. En del länder har valt att blockera internet sajter eller förbjuda banktransaktioner. Det är fel väg att gå. I stället förordar vi en lösning med ett fungerande annonsförbud för bolag utan tillstånd i Sverige. I de spel som öppnas för konkurrens ska alla aktörer ha möjlighet att få tillträde till marknaden, om de uppfyller villkoren.

Vi anser vidare att Svenska Spel bör bli en aktör bland andra. Det finns inga hinder för ett statligt bolag för trygga spel också i framtiden. Tvärtom skulle Svenska Spel kunna få tillstånd att konkurrera också på marknader i andra länder som har öppnat nätspel för konkurrens. Eventuellt bör Svenska Spel delas i två bolag, ett konkurrensutsatt med samma villkor som andra licensinnehavare och ett annat för spel där bolaget har fortsatt monopol, som fysiska kasinon.

Dessutom delar vi Spelutredningens uppfattning att vadhållning på hästar även fortsättningsvis ska förbehållas ATG.

Tillstånd, tillsyn och insatser kring spelproblem bör enligt vår uppfattning samordnas i en myndighet med tillräckliga resurser. Myndigheten ska – inom de ramar som lägg fast i lagar och förordningar – avgöra vilka spel som ska tillåtas och villkoren för varje spelform. De tillstånd som för närvarande beslutas av regeringen ska i fortsättningen behandlas av myndigheten. Speltillsynen behöver få effektivare möjligheter till ingripanden. Det behövs tydligare krav på spelarrangörernas ansvar. Det kan handla om åldersregler, krav på avstängningsmöjligheter eller gränssättning i tid.

Spelautomaterna på svenska restauranger, illegala apparater i olika miljöer och spel på ”enarmade banditer” på utländska nätsajter sticker ut på spelmarknaden. De legala spelautomaterna innebär en betydande inkomstkälla för Svenska Spel och därmed staten samt för de krogar som har dem utplacerade. Samtidigt är det den spelform som skapar mest problem. En förklaring är att automaterna i huvudsak placeras i restauranger med alkoholtillstånd – därmed kopplas möjligheten att spela till alkohol, en olycklig kombination. I praktiken finns det inte heller någon gräns för hur mycket man kan spela på automaterna en viss dag eller över en längre period. Det finns anledning att se över hela spelautomatfrågan i ett brett perspektiv, inklusive frågan om huruvida spelformen ska tillåtas. Samtidigt bör det klarläggas hur samhället effektivare kan bekämpa de illegala automaterna.

2. Reglerad spelmarknad, punkt 1 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkande 40 och avslår motionerna

2011/12:Kr277 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) yrkandena 1 och 2,

2011/12:Kr285 av Torbjörn Björlund m.fl. (V) yrkande 6 och

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkandena 35–38.

Ställningstagande

Spelautomaterna på svenska restauranger, illegala apparater i olika miljöer och spel på ”enarmade banditer” på utländska nätsajter sticker ut på spelmarknaden. De legala spelautomaterna innebär en betydande inkomstkälla för Svenska Spel och därmed staten samt för de krogar som har dem utplacerade. Samtidigt är det den spelform som skapar mest problem. En förklaring är att automaterna i huvudsak placeras i restauranger med alkoholtillstånd – därmed kopplas möjligheten att spela till alkohol, en olycklig

kombination. I praktiken finns det inte heller någon gräns för hur mycket man kan spela på automaterna en viss dag eller över en längre period. Det finns enligt min uppfattning anledning att se över hela spelautomatfrågan i ett brett perspektiv, inklusive frågan om huruvida spelformen ska tillåtas. Samtidigt bör det klargöras hur samhället effektivare kan bekämpa de illegala automaterna.

3. Reglerad spelmarknad, punkt 1 (V)

av Torbjörn Björlund (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:Kr285 av Torbjörn Björlund m.fl. (V) yrkande 6 och avslår motionerna

2011/12:Kr277 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M) yrkandena 1 och 2 samt

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S) yrkandena 35–38 och 40.

Ställningstagande

I Sverige har man valt att inte tillåta privata spelbolag. I stället har vi ett statligt allmännyttigt spelmonopol, vilket ger många fördelar. Genom ett system där ideella föreningar, framför allt inom idrottsrörelsen, själva kan sälja lotter och andra spel får de den vägen en viktig del av sin finansiering. Till det kommer att överskottet från statliga Svenska Spel via statsbudgeten fördelas på en rad viktiga områden, t.ex. idrottsrörelsen. Om de allmännyttiga spelen konkurrerades ut av privata spelbolag skulle enligt min uppfattning det ideella föreningslivet försvagas och hela Sverige därigenom bli fattigare.

Ett annat skäl till att inte tillåta privata spelbolag är hänsynen till dem som riskerar att drabbas av spelberoende. Genom att ha ett offentligt drivet spelbolag har man möjligheten att ta ett ansvar för att motverka de negativa konsekvenserna av spel om pengar. Spelberoende drabbas såväl den spelberoende själv som hans eller hennes familj och omgivning. Det är ett stort problem men skulle riskera att växa än mer i omfattning om privata spelbolag tog över den svenska spelmarknaden. Privata spelbolags drivkraft är att maximera sin egen vinst genom att sälja sin produkt till så många som möjligt. Det är ingen bra mekanism om man vill främja ansvarsfullt spelande.

När utländska spelbolag i dag driver spel på internet riktat till svenska spelare är det ett problem, eftersom de kan kringgå de bestämmelser som finns. Men att ta det till intäkt för att ge upp det offentliga ansvaret och

legalisera privata bolags spelverksamhet i Sverige är enligt min uppfattning fel väg att gå. Det skulle inte lösa problemen som kommer av de oreglerade spelen på internet. Däremot skulle de bolag som arbetar för ökat spelande få fritt spelrum, med alla de konsekvenser det skulle få. Det licenssystem som flera partier nu för fram efter år av intensiv lobbying från spelbolagen innebär ett svek mot dem som riskerar att drabbas av eget eller anhörigas spelberoende. Vänsterpartiet kommer inte att acceptera detta. Dagens system där spelmarknaden förbehålls allmännyttiga aktörer bör värnas.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Kr211 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelberoendet.

2011/12:Kr268 av Magdalena Andersson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av automatspelslagen.

2011/12:Kr273 av Carl-Oskar Bohlin och Gunnar Axén (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att göra en översyn av främjandeförbudet i 38 och 54 §§ andra stycket lotterilagen (1994:1000).

2011/12:Kr276 av Gunnar Axén och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om automatspelslagen (1982:636).

2011/12:Kr277 av Gunnar Axén och Carl-Oskar Bohlin (båda M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om privata aktörers möjlighet att bedriva spelverksamhet i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förekomsten av monopol på den svenska spelmarknaden.

2011/12:Kr279 av Jan R Andersson och Lars Hjälmered (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelverksamhet och serveringstillstånd.

2011/12:Kr285 av Torbjörn Björlund m.fl. (V):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att för idrottsrörelsens skull värna spelmonopolet.

2011/12:Kr297 av Berit Högman m.fl. (S):

35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om licensierade internetspel.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om framtiden för Svenska Spel.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om framtiden för ATG.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättande av en spelmyndighet.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om spelautomater.

2011/12:Kr302 av Jan Ericson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten för kommuner att anordna egna kommunala lotterier.

2011/12:Kr315 av Krister Hammarbergh (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att förändra regelverket i automatspelslagen.

2011/12:N249 av Jan R Andersson och Sten Bergheden (båda M):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för glesbygdskföretag att erbjuda spel via Svenska Spel och ATG.